Participatieverslag

Naar aanleiding van de bijeenkomsten voor inwoners, maatschappelijke organisaties en raadsleden over het op te stellen Beleidskader Participatie van de gemeenten Duiven en Westervoort.

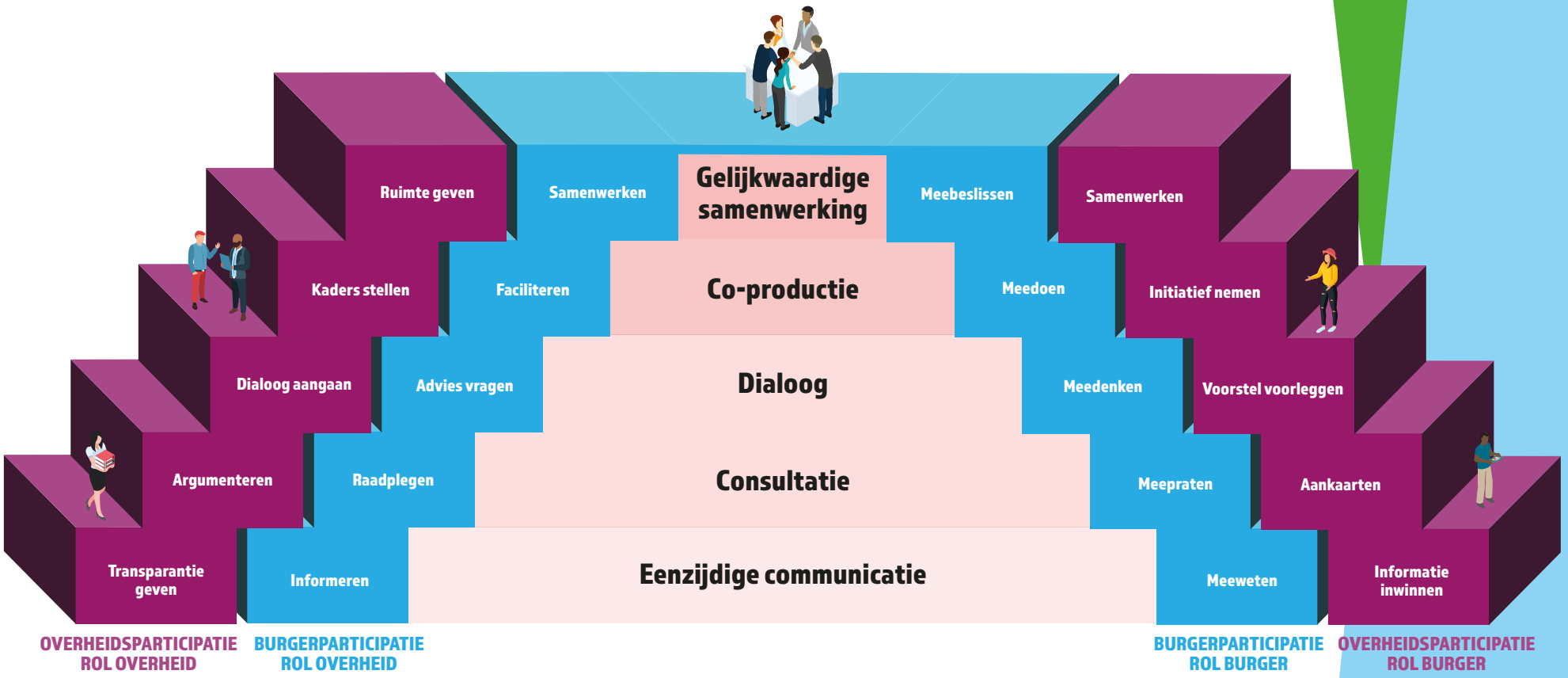

juni 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding Pagina 3

2. Opzet en organisatie van de bijeenkomsten Pagina 4

3. Verslagen van de bijeenkomsten Pagina 5

3.1 Gezamenlijke raadsbijeenkomst Pagina 5

3.2 Inwonersbijeenkomsten gemeente Duiven en gemeente Westervoort Pagina 7

3.3 Bijeenkomsten voor maatschappelijke organisaties en inwonersgroepen Pagina 11

4. Dit hebben we gedaan met de reacties Pagina 15

5. Slotwoord Pagina 23

6. Bijlagen Pagina 24

Bijlage 1: Slides presentatie van Spectrum bij de bijeenkomsten

Bijlage 2: Lijst van aanwezige maatschappelijke organisaties en inwonersgroepen

Bijlage 3: Lijst van uitgenodigde maatschappelijke organisaties en inwonersgroepen

1. Inleiding

Bij het opstellen van een Beleidskader Participatie is het cruciaal om ook de meningen en ideeën die hierover leven in de samenleving mee te nemen. Gemeente Duiven en gemeente Westervoort hebben Spectrum daarvoor gevraagd bijeenkomsten te organiseren voor raadsleden, inwoners en maatschappelijke organisaties, om deze meningen op te halen. Daarnaast hebben is er door de ambtelijke projectgroep parallel aan de bijeenkomsten gesproken met de werkgroepen Inclusie en de raadswerkgroep Participatie van Westervoort. Uit de bijeenkomsten en gesprekken is heel veel input opgehaald en de uitkomsten hiervan zijn grotendeels verwerkt in het uiteindelijke beleidskader of worden straks verwerkt in de handreiking voor inwoners en de uitvoeringsrichtlijnen voor de gemeentelijke organisatie[1].

Tijdens de bijeenkomsten hoorden we veel wisselende ervaringen over eerdere participatietrajecten. Soms hele positieve constructieve verhalen, soms tenenkrommende verhalen. De kern waar het in al deze verhalen om draait is verwachtingsmanagement. Open en eerlijke communicatie in alle fasen van het proces. En niet te vergeten een terugkoppeling geven aan de participanten: wat is er met de opgehaalde meningen en ideeën gebeurd?

Dit participatieverslag is de terugkoppeling van de bijeenkomsten voor het opstellen van het Beleidskader Participatie. Ook beschrijven we in dit document wat er met de opgehaalde ideeën en meningen is gebeurd of nog gaat gebeuren.

We willen alle aanwezige en betrokken inwoners, maatschappelijke organisatie, raadsleden en werkgroepen hierbij bedanken voor hun tijd en moeite om met ons mee te denken. We hopen dat u dat in de toekomst blijft doen. Of dat u ons vraagt om mee te denken in een eigen initiatief. Zo kunnen we samen kunnen we onze plannen sterker maken!

[1] Beide termen (handreiking en uitvoeringsrichtlijnen) worden in dit document afwisselend gebruikt, maar hiermee wordt hetzelfde bedoeld: een vertaling van het participatiebeleidskader naar concrete afspraken om te gebruiken tijdens de uitvoering. Eén voor inwoners/initiatiefnemers en één voor ambtenaren.

2. Opzet en organisatie van de bijeenkomsten

De eerste participatiebijeenkomst was op 14 maart 2023 met de beide gemeenteraden van gemeente Duiven en gemeente Westervoort. Er waren circa 35 raadsleden aanwezig. De wethouders openden de bijeenkomst en gaven aan wat participatie voor hen betekent. Vervolgens heeft Spectrum een uitgebreide participatietrap uitgelegd. Daarna werden de aanwezigen opgesplitst in drie groepen en is er via een carrouselmethode gesproken over burgerparticipatie, overheidsparticipatie en wanneer is participatie geslaagd voor de raad.

Daarnaast waren op 9 februari en 15 mei gesprekken met de raadswerkgroep Participatie Westervoort. In Duiven is op 2 maart gesproken met de raadswerkgroep Raad in de Samenleving, maar deze zag voor zichzelf geen rol. Op 13 april spraken we met de inclusiewerkgroep Westervoort en 26 april met de Inclusiewerkgroep Duiven. Op 9 mei spraken we met de Raad voor het Sociaal Domein van Duiven (in Westervoort is op dit moment geen vergelijkbare adviesraad actief). In al deze bijeenkomsten is het beleidskader besproken. De Raad voor het Sociaal Domein heeft naar aanleiding van het gesprek op 9 mei een advies opgesteld. Dat advies is volledig in lijn met de uitgangspunten van het beleidskader.

De participatiebijeenkomsten voor inwoners vonden plaats op 12 april (in De Stek in Duiven) en 13 april (in zalencentrum Wieleman in Westervoort). De inwoners zijn onder meer via een filmpje van de wethouders op social media uitgenodigd. Daarnaast is er geworven via de lokale krant, zijn er rechtstreekse e-mails gestuurd naar 53 inwoners die eerder een participatietraject hebben doorlopen, en via mond-tot-mondreclame. In totaal hebben we 50 inwoners gesproken tijdens deze bijeenkomsten. Hier werd dezelfde opzet van de avond gebruikt, met extra aandacht voor een eerder gelopen participatietraject. De carrouselmethode zorgde voor een actieve houding van de inwoners, en door het opsplitsen in kleinere groepen kon iedereen aan het woord komen en soms konden we ook meer in de diepte te gaan.

De participatiebijeenkomsten voor maatschappelijke organisaties vonden plaats op 18 april (in zalencentrum Wieleman in Westervoort) en 20 april (zaal Gieling in Groessen). 55 organisaties hebben een gerichte uitnodiging via de mail ontvangen en het stond ook in de lokale krant. In totaal hebben we met 45 personen van verschillende maatschappelijke organisaties gesproken. De bijeenkomsten hadden dezelfde opzet als de bijeenkomsten voor de inwoners.

Begin juni deelt de gemeente via mail dit verslag met alle aanwezigen van de bijeenkomsten. Dit verslag (met bijbehorende toelichting op het verdere besluitvormingsproces via de gemeenteraden) wordt ook gepubliceerd op de gemeentewebsites van Duiven en Westervoort.

3. Verslagen van de bijeenkomsten

3.1 Gezamenlijke raadsbijeenkomst

Binnen het participatieproces zien de raden de volgende rollen voor zichzelf:

Kaderstellend: door kaders mee te geven aan het college over budget, participatietrede en planning wordt duidelijk gesteld wat burgerparticipatie moet opleveren voor de samenleving.

- Voor beleidsthema's met een grote impact in de samenleving stelt de raad vooraf kaderstellend een participatieplan vast.
- Bij raadsaangelegenheden waarbij coproductie het voorgestelde participatieniveau is, beoordeelt de raad niet meer het inhoudelijke resultaat van het participatieproces. Zij beoordeelt slechts of aan alle procesvoorwaarden is voldaan. Zodoende is een raadsuitspraak vooraf over het participatieplan vereist.

Controlerend: kaders en processen controleren, waarbij gemotiveerd afwijken van bestaand beleid mogelijk moet zijn.

- Bij besluitvorming zien en/of horen dat er waardering is voor de inbreng van de participanten.
- Helder en gemotiveerd afwijken van de wensen van inwoners is de afgesproken grondhouding.
- Erkennen van het feit dat er andere meningen of visies zijn is daar een onderdeel van.

Volksvertegenwoordigend: bespreekbaar maken van initiatieven en zorgen dat inwoners gehoord worden via inspraakmogelijkheden. De raad ondersteunt en draagt de visie op participatie uit.

- Ambassadeur: door inwoners te wijzen op mogelijkheden voor participatie en actief ophalen wat er leeft (oren en ogen van de samenleving).
- Bemiddelaar: de raad jaagt aan dat inwoners en ambtenaren samenwerken en kijken wat mogelijk is.

De raden zijn van mening dat een goed participatieproces volgende punten bevat:

- open staan voor en stimuleren van initiatieven;
- vooraf heldere doelen vaststellen met alle actoren;
- duidelijke verwachtingen scheppen met alle actoren;
- zorgen voor een transparant proces, houd hier rekening met een duidelijke en snelle communicatie met alle actoren;
- een heldere terugkoppeling geven; beargumenteren waarom iets wel of niet kan.

De raden geven aan dat wettelijke verplichte zaken zoals de 'Gemeenschappelijke Regelingen' en de planning en control cyclus niet in aanmerking komen voor participatie. Echter de gemeente moet altijd informeren waarom iets niet kan, daarom is de Niet Van Toepassing-tab bij het college- of raadsvoorstel geen optie meer.

De raden over overheidsparticipatie bij een burgerinitiatief:

Overheidsparticipatie is nog vrij nieuw en er wordt nog weinig gebruik van gemaakt. Investeer in bewustwording via het delen van goede voorbeelden. Betrek en benut verenigingen, wijk- en dorpsraden door ze een aanjagende rol te geven bij het stimuleren van burgerkracht en – initiatief. Of stimuleer initiatieven bijvoorbeeld via een prijsvraag en zet ze daarna om in een aantal experiment-projecten.

Belandrijk is dat er één contactpunt is binnen de gemeente die het eerste gesprek aangaat met de initiatiefnemer en de samenwerking met gemeente coördineert. Maak dit breed bekend, bijvoorbeeld ook via een artikel in HAH blad.

De raden over burgerparticipatie:

Veel thema's en nieuwe beleidstukken komen in aanmerking om een participatietraject voor op te zetten. Het verschil zit hem in de trede van de participatietrap die je toepast. De eerste trede, bewoners informeren, zou het minimale moeten zijn wat je als gemeente bij nieuwe plannen en beleid doet.
De raden zijn zich bewust dat participatietrajecten tijd en daardoor geld kosten, maar dat participatie later ook procestijd kan opleveren (door minder bezwaren).

Bij elke trede is het van belang dat alle doelgroepen worden benaderd, zodat niet altijd alleen dezelfde groep inwoners participeert.

Dezelfde taal spreken over participatie richting inwoners (door raad, college en ambtelijke organisatie) is noodzakelijk. Al moet je hiervoor als raadslid boven je eigen partij uitstijgen.

Het opstellen van een plan is noodzakelijk bij elk participatieproject. Daarin moet onder andere staan op welke trede van participatie wordt ingezet, financieel en juridisch kader en aandacht voor welke doelgroepen moeten worden betrokken en hoe (maatwerk). Met kaders stellen heb je grip op het verwachtingsmanagement. De raad controleert of elke stakeholder betrokken is en evalueert nadien. Daarnaast ondersteunt de raad participatietrajecten door in gesprek te gaan met bewoners.

3.2 Inwonersbijeenkomsten gemeente Duiven en gemeente Westervoort

Inwoners over burgerparticipatie:

Alle thema's die impact hebben voor inwoners, komen in aanmerking voor een burgerparticipatietraject. Al is het maar de eerste trede van burgerparticipatietrap: informeren. Op deze trede maakt de gemeente de informatie zo duidelijk en transparant mogelijk. En sluit daarbij aan bij de doelgroep en houdt rekening of het thema op wijkniveau speelt of dat het de hele gemeente aangaat.

Praktisch gezien is het van belang om geen belangrijke informatie te versturen tijdens vakanties en om bijeenkomsten buiten werkuren te organiseren. En moet de informatie goed aansluiten bij de doelgroep. Inwoners moeten op een makkelijke manier de juiste informatie vinden of goed geïnformeerd worden door betrokken en deskundige ambtenaren met kennis van zaken.
Inwoners zijn graag gelijkwaardige partners van de gemeente. Het is van belang dat er opvolging vanuit de gemeente is binnen een traject en tussen de verschillende bijeenkomsten (historisch besef). Eerder gegeven informatie en opgehaalde meningen moeten worden meegenomen in de volgende bijeenkomsten. Ambtenaren moeten eigenaarschap voor dossiers voelen. een referendum. Denk tijdens communicatie ook aan mensen die moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen (laaggeletterdheid).

Vanuit inwonerperspectief is het belangrijk om bij burgerparticipatie met volgende punten rekening te houden:

- **Duidelijke en transparante communicatie richting inwoners in de eerste fase van een burgerparticipatietraject is essentieel.**
  De communicatie in de eerste fase bevat uitleg over welke trede je als inwoner kunt benutten en waarom. Daarnaast is het belangrijk om inwoners mee te nemen in welke belangen er spelen binnen het traject, en inzicht te geven over de juridische en financiële kaders. Door kaders te stellen weten inwoners wat ze kunnen verwachten. Tijdens de bijeenkomst gaven inwoners aan dat het belangrijk is te weten in welke fase de gemeente zich bevindt in het proces, en waar de inwoners zich bevinden. Soms zit hier een grote kloof tussen. En dat er geen sprake is van 'schijnparticipatie'. In deze informatiefase is het belangrijk voor inwoners dat ze makkelijk de desbetreffende ambtenaar kunnen bereiken, en zijn of haar deur open staat voor een gesprek.

- **Duidelijke communicatie over veranderende context en rollen.**
  Luister vanuit de gemeente goed en geef feedback op wat er is gedaan met de opgehaalde input. Zo kan het vertrouwen (weer) groeien. Zorg ervoor dat de communicatie naar inwoners altijd een begrijpelijke, duidelijke boodschap bevat. Op het einde van elk burgerparticipatietraject is het voor inwoners belangrijk om te evalueren, wat ging goed, wat kan beter, en leermomenten mee te nemen naar een volgende keer.

- **Draagvlak bij inwoners creëren is belangrijk.**
  Omdat er minder sociale cohesie is, is het een uitdaging om inwoners betrokken te krijgen. Informeer inwoners over hoe lokale politiek werkt, over de inspraakmogelijkheden bij de raad en welke andere inspraakmogelijkheden er zijn.

- **De Participatietrap is erg theoretisch.**
  Door deze in te zetten in het begin van een traject, geeft het een goed houvast om het gesprek met elkaar aan te gaan. De participatietrap is een middel en geen doel op zich. Het draagt bij aan een transparant en inzichtelijk gesprek over de kaders van een burgerparticipatietraject.

- **De juiste doelgroepen bereiken is essentieel.**
  Maak gebruik van de aanwezige organisaties/lokale netwerken binnen de gemeente, bijvoorbeeld de scholen en organisaties. Maar zet ook organisaties en belangengroepen, dorps-en wijkraden of andere groepen in om inwoners te benaderen. Daarnaast is de manier van benaderen belangrijk. Zoals jeugd inzetten op social media: meer foto's/berichten delen. Tijdens de bijeenkomst geven inwoners ook aan dat een persoonlijke uitnodiging met een pakkende tekst/brief nog steeds goed werkt, en er animo is voor enquêtes, mond op mondreclame en een referendum. Denk tijdens communicatie ook aan mensen die moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen (laaggeletterdheid).

Inwoners over overheidsparticipatie:

De openbare ruimte werd veel genoemd als populair en kansrijk voor initiatieven, en is tegelijkertijd een thema waarop de initiatieven van inwoners tot nu toe meestal vastlopen. Daarnaast werden wonen en veiligheid genoemd. Inwoners maken zich snel zorgen over de veiligheid en komen dan in actie omdat ze het zo'n belangrijk thema vinden. Klachten zijn ook een vorm van participatie; met deze signalen zou de gemeente ook iets moeten doen. Op het gebied van duurzaamheid, energietransitie en met name vergroening zijn in beide gemeenten al veel initiatieven. Algemeen kwam naar voren dat voor initiatieven met veel draagvlak ruimte gemaakt moet worden, onafhankelijk welk thema het betreft.

Wat heeft u van de gemeente nodig als u een initiatief wilt nemen?

Cultuuromslag in de gemeentelijke organisatie

Initiatiefnemers hebben meer behoefte aan begrip, een open houding en empathisch luisteren vanuit de gemeente. Naast online contact en via formulieren moet een persoonlijk gesprek aan tafel ook mogelijk zijn. Dat kan een openbare dialoog zijn met een groep mensen, en ook een één op één advies en ondersteuning bij initiatieven. Op vragen via telefoon of e-mail willen de inwoners graag tijdig een inhoudelijke reactie met uitleg en argumenten ontvangen. Een spreekuur met de wethouder is belangrijk, maar ambtenaren moeten bereikbaar en beschikbaar zijn. Er moet een cultuuromslag plaatsvinden: geen nee meer, maar alleen ja, tenzij.

In een open dialoog is het vervolgens belangrijk om als gemeente duidelijkheid te geven en beslissingen te nemen over kaders en afwegingen; hoe helderder hoe beter! Als het gaat om bestaande kaders is het wel belangrijk om met empathie mee te denken in oplossingen. Daarvoor is flexibiliteit, creativiteit en maatwerk nodig. En soms zelfs de mogelijkheid om bestaand beleid te kunnen herzien. Soms is beleid achterhaald en kunnen we met elkaar concluderen dat het anders kan.

Toon meedenkkracht bij initiatieven: laat de uitvoering wel bij initiatiefnemer (neem niet over), echter de gemeente kan wel faciliteren. De gemeente moet haar rol pakken als intermediair, facilitator en procesbegeleider. Ontsluit een netwerk van meedenkers, ook buiten de gemeentelijke organisatie. Bedrijven en maatschappelijke organisaties hebben samen een schat aan kennis en kunde.

Houd de deur dus open, en ga actief naar buiten. Elke doelgroep vraagt om een andere aanpak, want iedereen spreekt een andere 'taal' en is op andere plekken te vinden. Ga ook naar scholen, woon-zorgcentra, de straat op, langs bij verenigingen en evenementen, et cetera. Mensen willen wel participeren, maar hebben het vertrouwen verloren en hebben niet meer het idee dat initiatief nemen leidt tot een bevredigend resultaat.

Zorg voor continuïteit in de organisatie. Maak genoeg (politieke) ruimte, budget en capaciteit in de organisatie vrij om hier vorm aan te geven. De gemeente moet het individueel belang versus gemeenschappelijk belang goed kunnen afwegen. Het gemeentebelang zou overeen moeten komen met het gemeenschappelijk belang.

Initiatievenloket en Initiatievenmakelaars

Initiatiefnemers hebben één ingang en één aanspreekpunt nodig. Op dit moment wordt nog te veel van het kastje naar de muur verwezen of is er geen dossieropbouw. Er wordt geopperd om een fysiek initiatievenloket op te zetten. Hier word je op weg geholpen door de initiatievenmakelaars, die zorgen voor dossieropbouw. Zij gaan ook proactief de wijk in, zijn aanwezig en zichtbaar. Daarnaast weten zij intern de juiste wegen te bewandelen, verbindingen te leggen, hebben een groot netwerk en gaan enthousiasmerend te werk.

Informatievoorziening

Het promoten van het initiatievenloket en de initiatievenmakelaars is noodzakelijk. Zodat initiatiefnemers weten waar ze terecht kunnen om informatie (ondersteuning, financiën, duidelijke kaders van mogelijkheden, draagvlak creëren, vrijwilligers aantrekken) op te halen. De initiatievenmakelaars moeten maatwerk leveren, meekijken met de initiatiefnemer wat wel en niet kan en vooral denken in mogelijkheden. Zij moeten servicegericht zijn en domein overstijgend kunnen meedenken.

Toegankelijke en inclusieve communicatie

Inclusieve informatievoorziening moet in begrijpelijke taal worden opgeschreven, en ook meertalig (letterlijk en figuurlijk). Via verschillende kanalen moet deze informatie worden verspreid. Daarnaast moet de gemeente ook sturen op een inclusieve aanpak van initiatiefnemers. Iedereen moet mee kunnen doen in de samenleving, initiatieven moeten dit ook als doel hebben.

Promoot actief burgerschap

De inwoners willen meer kennisdeling en communicatie over initiatieven, wat goed gaat en wat niet, (online en up-to-date informatie over de status per initiatief). De gemeente moet breed uitdragen dat burgerinitiatieven belangrijk zijn, zodat inwoners weten dat de gemeente hiervoor open staat. Succesverhalen moeten gedeeld worden want deze stimuleren, inspireren en activeren inwoners. Maak bijvoorbeeld Kleur Uw Buurt gegevens bekend, nu is het niet transparant.

Afwegingskader

De gemeente kan een afwegingskader opstellen waarin wordt bepaald of een initiatief wel of niet ondersteund wordt en in welke mate. Daarin is belangrijk om mee te nemen welke maatschappelijke impact het initiatief zal opleveren, hoe lang duurzaam (tijd) het initiatief is en of er sprake is van een inclusieve aanpak. In plaats van enkel af te wegen wat het kost, stel financiën dus niet centraal. Geef kaders voor draagvlak mee en weeg dat mee in de besluitvorming. Ondersteun initiatiefnemers indien nodig over waar en hoe ze doelgroepen en draagvlak kunnen organiseren.

Uitdaagrecht

Bij de inwonersbijeenkomsten viel op dat nagenoeg niemand wist wat het uitdaagrecht was. Na uitleg was er weinig animo bij inwoners voor uitdraagrecht. Dit kan verklaard worden door een gebrek aan vertrouwen in een juiste uitvoering, borging en continuïteit. Het uitdaagrecht is niet nodig als de gemeente servicegericht werkt en inwonersinitiatieven ondersteunt. In die zin is uitdaagrecht een laatste redmiddel dat alleen bij wijze van uitzondering ingezet moet worden. Investeer liever in een constructieve relatie tussen gemeente en inwoners.

Een voordeel van het uitdaagrecht is dat het de inhoudelijke discussie over plannen stimuleert. Ook wordt de verantwoordelijkheid bij de burger gelegd. Dit zijn gewenste gevolgen. Het gebruik maken van het uitdaagrecht kan verschillende vormen en proporties aannemen, afhankelijk van de verbinding en samenhang in een wijk.

Het uitdaagrecht is levensvatbaar, mits er heel duidelijke kaders zijn, en beide partijen zich aan de afspraken houden en hierop controleren. Inwoners zijn zelf kritisch op het uitdaagrecht. Het moet wel uitvoerbaar zijn. Het is daarom aan te raden om eerst bekendheid aan uitdaagrecht te geven via een campagne en met goede voorbeelden alvorens een pilot- en testfase in te gaan en vanuit die fases beleid te vormen.

Inwoners over het samenspel van inwoners, organisaties, bedrijven en gemeente:

Slechts 10% van alle participatietrajecten betreft overheidsparticipatie, waar de meerderheid binnen het thema duurzaamheid valt. Het gevoel bij de inwoners overheerst dat bij burgerparticipatie het traject snel wordt opgezet, maar bij overheidsparticipatie een traject onderop de stapel komt te liggen bij de gemeente. De ervaring is dat er weinig ruimte voor dialoog wordt ervaren en er vaak snel een neen wordt verkocht. Daarnaast werken allerlei juridische zaken vaak belemmerend en wordt het proces als stroperig en traag ervaren. Het enthousiasme bij inwoners wordt op deze wijze door gemeente afgeremd.

Wat is er nodig voor meer overheidsparticipatie?
Omdat inwoners nu nog te weinig weten over overheidsparticipatie weten ze ook niet welke mogelijkheden er zijn. De eerste stap is daarom dat de gemeente meer bekendheid geeft aan overheidsparticipatie en meer kennis hierover deelt.

De gemeente moet duidelijk aangeven welke trede van de participatieladder zij wil benutten binnen een overheidsparticipatietraject. De gemeente mag meer voorwaardenscheppend zijn en een stapje terug doen. Schep bij elk traject duidelijkheid over de rollen en taken; waarvoor kan de inwoner bij de gemeente terecht? En wat kan de inwoner zelf doen? Lever hierin maatwerk vanuit de gemeente, omdat er verschillende doelgroepen zijn en inwoners vaak niet dezelfde info en kennis hebben.

Inwoners spraken de wens uit te werken met een wijkaanspreekpunt. Met als doel drempels te beperken en inwoners te activeren. Enthousiasme zorgt voor enthousiasme, maak van een trechter een trompet, en doe aan omdenken. Deel je successen, want good practices doen volgen.

Inwoners gaven ook aan bij ambtenaren het empathisch vermogen te missen, net als het denken in mogelijkheden, duidelijke communicatie, en de tijd nemen om een ‘neen’ uit te leggen. Houd niet de boot af bij overheidsparticipatie, durf een besluit te nemen. En vergeet het verenigingsleven niet, zij zijn al actief betrokken bij participatie.

Verwachtingsmanagement; wat is nodig voor een goede start?
Maak een gemeentelijk startdocument waarin afspraken, rollen, taken, manier van communiceren, wie betrekken, et cetera helder in staat. Maak duidelijke inhoudelijke afspraken: waar hebben we het over, over welke onderdelen en op welke trede op de Participatietrap staan de inwoners? Streef naar openheid en betrek elkaar vroegtijdig bij de processen. Doe een tussentijdse check, want rollen kunnen veranderen tijdens een participatietraject. Duidelijke, heldere en transparante communicatie is noodzakelijk.

Verwachtingsmanagement maakt ook helder wat eenieder brengt en haalt en wat is de gewenste input is. Zorg voor meer duidelijkheid bij wie en waar je moet zijn.

Bij de bijeenkomst werd het idee gelanceerd voor het opzetten van een initiatievenloket; een vrijblijvend aanspreekpunt en een toegankelijke ingang. Transparantie en een duidelijke uitleg als de gemeente niet kan helpen of faciliteren bij een initiatief is vereist. En bij elk traject is duidelijke communicatie een belangrijke sleutel, let hierbij op taalgebruik en de toegankelijkheid voor laaggeletterden.

3.3 Bijeenkomsten voor maatschappelijke organisaties en inwonersgroepen

Maatschappelijke organisaties over burgerparticipatie:

De maatschappelijke organisaties vinden met name de thema's die binnen het sociaal domein thuishoren (wijzigingen die plaatsvinden binnen het sociaal domein), van belang. Bijvoorbeeld: inclusie, accommodatiebeleid, ontmoetingscentra (noord), herschikking van ruimte, integratie van statushouders). Daarnaast wordt openbare ruimte, wonen, huisvesting, armoede, eenzaamheid en cultuur nog genoemd.

Naast thema's binnen burgerparticipatie vinden de maatschappelijke organisaties de opstelling van de gemeente belangrijk, pas op voor 'van boven af'. De gemeente moet benaderbaar zijn, een openhouding hebben en contact houden. De basishouding van de gemeente zou moeten zijn: communiceer altijd (offline/online), wees empathisch, leg uit waarom zaken niet gebeuren, koppel achteraf terug. Evalueer de participatietrajecten en leer hieruit. De mindset is dat je er voor de burger bent. Ga proactief naar de inwoners/organisaties toe, weet welke organisaties er zijn.

De gemeente moet meer initiatief nemen om inwoners te betrekken, een oog hebben voor ondervertegenwoordigde groepen; dit is eventueel haalbaar door het opzetten van burgerraden.

Daarnaast zijn maatschappelijke organisaties van mening dat ze samen sterk zijn; gebruik de maatschappelijke organisaties en zet ze in bij bijvoorbeeld het maken van een lange termijnvisie voor een dorp. Maak gebruik van lokale deskundigheid en doe dit zo vroeg mogelijk in een traject.

Welke trede van de participatietrap bij burgerparticipatie heeft uw voorkeur?
Dat is afhankelijk van het onderwerp. Soms volstaat infomeren. Dialoog en adviseren worden interessant gevonden door de organisaties. Als je voor cocreatie kiest, kan dat elkaar versterken en zorgen voor verbindingen met de organisaties/netwerk. Geef in ieder geval de gelegenheid om signalen af te geven.

Transparantie over de mate van invloed wordt belangrijk gevonden bij elk burgerparticipatietraject. De raad en ambtenaren moeten een antenne hebben: voelsprieten naar buiten. Het is van belang om vooraf na te denken over het participatieproces. Zo ga je het doen. Leg je beleid uit in begrijpelijke taal, zorg ervoor dat je bereikbaar bent en visualiseer je boodschappen. De gemeente mag hiervoor een beroep doen op de deskundigheid van de maatschappelijke organisaties, maar ga niet op hun stoel zitten.

Er wordt een suggestie gedaan om een groep van deskundige/organisaties te vormen die een bepaald probleem uitwerken: een soort organisatieberaad van gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde organisaties. Daarnaast wordt er de wens uitgesproken om een overzicht te hebben van alles wat er binnen de gemeente gebeurt, bijvoorbeeld: Connect Kever of Ons Buurtje.

Hoe kunt u als maatschappelijke organisatie bijdragen aan participatie?
De kern is samenwerking tussen de maatschappelijke organisaties en de gemeente. Maak gebruik van de aanwezige deskundigheid bij de maatschappelijke organisaties en van hun netwerken. En zet ook kennis uit het bedrijfsleven in.

De maatschappelijke organisaties zien voor zichzelf een verbindende rol: proactief netwerkinformatie verzamelen en delen, zonder hun neutrale rol in gevaar te brengen. Maatschappelijke organisaties kunnen ook mensen mobiliseren of aansturen op heldere spelregels binnen het traject. Betrek de maatschappelijke organisaties in en vroeg stadium, dit kan ook al in de nulfase van een traject in een soort van voorbereidingsgroep. Denk eraan dat vrijwilligers niet overbelast worden. Daarnaast zijn er ook verschillende netwerken van de maatschappelijke organisaties die kunnen worden ingezet.
Met dit alles in acht nemen dat de gemeente de vrijwilligers niet overbelast.

Maatschappelijke organisaties en inwonersgroepen over overheidsparticipatie:

Alle thema's worden belangrijk gevonden om overheidsparticipatie op toe te passen, specifiek wordt wel inclusie bij sport en genderneutraliteit genoemd.

Wat heeft u nodig van de gemeente bij het ondersteunen van inwoners met initiatieven?
De kern van een goed overheidsparticipatietraject is communicatie, houd hierbij rekening met laaggeletterden, anderstaligen en de groep inwoners die niet digitaal vaardig zijn. De gemeente moet met één mond spreken, zorg voor één aanspreekpunt binnen het proces.

Maak inzichtelijk wat er nodig is om het initiatief te laten slagen; deel kennis over financiën, vergunningen, beleid, regels en wetgeving in behapbare taal. Inwoners verlangen binnen een overheidsparticipatietraject dat de gemeente enerzijds een faciliterende rol aanneemt (voorzien van antwoorden op de vragen van inwoners) en anderzijds een open houding, een meedenkende en coachende rol (zeker als de inwoner niet op hetzelfde informatieniveau zit).

Als iets niet kan, leg dan duidelijk uit waarom dat niet kan. Inwoners willen liever neen horen met een goede onderliggende argumentatie, dan niets meer horen (radiostilte). Wees niet bang om fouten te maken en leer van de fouten en van elkaar. Lever wel maatwerk, wijk een keer af van beleid als dat nodig is. Maak goede ideeën mogelijk, ook al staat niet alle wetgeving dat meteen toe.

Ideeën van inwoners blijven op dit moment uit omdat de gemeente het te ingewikkeld maakt. Zorg voor een laagdrempelige manier om samen te werken en werk integraal vanuit de gemeente. Ga op bezoek bij initiatiefnemers, ga dichter bij de leefwereld van inwoners staan. Als er te veel regels zijn is de kans groot dat het initiatief verzand en de energie en het enthousiasme snel wegebben.

Tenslotte benadrukken maatschappelijke organisaties dat het belangrijk is om succesvolle participatietrajecten te delen ter inspiratie, bijvoorbeeld via het huis-aan-huis blad.

Wat kunnen maatschappelijke organisaties zelf doen om inwonersinitiatieven te ondersteunen?
Maatschappelijke organisaties zien zichzelf als de tussenschakel tussen inwoners en gemeente. Ze kunnen een rol spelen in het verbinden van partijen en het creëren van draagvlak, zodat initiatieven met een breed gedragen verhaal naar de gemeente gaan. Hiervoor moeten zij zich zichtbaarder opstellen richting de gemeente en inwoners. En proactief de samenwerking opzoeken met de gemeente, zodat deze ook beter kan doorverwijzen en van elkaar weten bij wie je moet zijn als het om burgerinitiatieven gaat. Maatschappelijke organisaties kunnen mede zorgdragen voor een heldere communicatie, en ook de boodschap van de gemeente vertalen voor de achterban als die de beleidstaal niet begrijpt. De gemeente mag meer bestaande netwerkavonden benutten, het netwerkcafé en met name het netwerk Westervoort Doet. Dit netwerk heeft de mogelijkheid om thematische bijeenkomsten te organiseren.

Daarnaast werd er tijdens de bijeenkomst met maatschappelijke initiatieven het volgende idee gelanceerd: maak een hulpgroep/advieskring rond de initiatievenmakelaar, bestaande uit mensen van maatschappelijke organisaties, die rond een inwonersinitiatief gaan staan en meedenken en meehelpen. Probeer niet alles als gemeente alleen op te lossen, de maatschappelijke organisaties zijn er om inwoners te ondersteunen bij het uitwerken van een initiatief.

Help inwoners ook de weg te vinden naar maatschappelijke organisaties, voordat ze het gemeentelijke proces in gaan. Dat scheelt de gemeente tijd bovendien zit er veel bruikbare kennis bij deze organisaties.

Uitdaagrecht

Niemand kende het uitdaagrecht. Na uitleg vond de meerderheid het een goed idee dat, mits de kaders heel helder zijn, het recht wordt omschreven en het laagdrempelig is. Een minderheid blijft twijfelen of het uitdaagrecht gaat functioneren. Als er iets mee gedaan wordt, begin dan met superkleine initiatieven aandacht te geven. Er is transparantie en er zijn voorbeelden nodig zodat de inwoners weten waarop ze de gemeente kunnen uitdagen. Zoals het bijhouden van een groenperkje, een voorbeeld als deze kan een goed functionerend uitdaagrecht haalbaarder maken.

Maatschappelijke organisaties en inwonersgroepen over het samenspel met de gemeente:

De verhouding tussen burger- en overheidsparticipatie is niet in balans. Dit heeft te maken met de (on)bekendheid van overheidsparticipatie. Als overheidsparticipatie groter zou zijn, zou dat zorgen voor beter gedragen oplossingen en aanpakken van vraagstukken. Het levert meer eigenaarschap en vertrouwen richting de gemeente op. Er zijn positieve ervaringen met overheidsparticipatie (bijvoorbeeld op het thema inclusie), echter men ziet het personeelstekort bij 1Stroom als reden dat het niet gelukt is. Inspireer door positieve ervaringen in participatietrajecten meer in de spotlight zetten.

Verwachtingsmanagement: welke rol kunnen de maatschappelijke organisaties spelen?

Maatschappelijke organisaties kunnen een rol spelen bij het bereiken en betrekken van (kwetsbare) inwoners, door bijvoorbeeld een vooronderzoek of een peiling doen. De gemeente kan gebruik maken van het bestaande netwerk en samenwerkingsverbanden van maatschappelijke organisaties. Investeer en versterk deze samenwerkingsverbanden, zodat deze organisaties initiatiefnemers beter kunnen ondersteunen en doorverwijzen.

Maar overvraag de vrijwilligers niet. Geef als gemeente een realistisch en duidelijk kader, maak duidelijk wie welke verantwoordelijkheid en rol heeft en blijf dit controleren tijdens het traject.

Samenwerking versterken

Er is een cultuuromslag nodig bij de gemeente; verbinding en contact met ambtenaren is essentieel om het vertrouwen te laten groeien en weer echt in dialoog met elkaar kan gaan. Daarom is het belangrijk dat ambtenaren zich dienstbaar opstellen en inwoners goed begeleiden. De gemeente moet bij een participatietraject ervoor zorgen dat de organisaties aan de voorkant worden betrokken. En dat er duidelijke kaders zijn, de informatie aansluit bij het kennisniveau en de belangstelling van inwoners, en er één aanspreekpunt is. Ook moet de gemeente zorgdragen voor een terugkoppeling. De maatschappelijke organisaties opperen het idee om samen met inwoners een visiedocument te schrijven voordat de kaders worden opgesteld.

4. Dit hebben we gedaan met de reacties

De belangrijkste punten uit de bijeenkomsten samengevat
Onderstaande punten zijn de belangrijkste conclusies uit de bijeenkomsten en zijn tevens de uitgangspunten die worden gehanteerd bij het verwerken van het beleidskader in de uitvoeringsdocumenten (het afwegingskader voor burgerparticipatie en overheidsparticipatie) en de handreiking voor inwoners (OHP) en ambtenaren (BP).

Burgerparticipatie

Inwoners en maatschappelijke organisaties informeren en betrekken	
• Communicatie moet duidelijk en transparant zijn.	Is verwerkt in het beleidskader.
• Bij elke trede is het van belang dat alle belanghebbende doelgroepen worden benaderd, zodat niet altijd alleen dezelfde groep inwoners participeert.	Is verwerkt in het beleidskader.
• Aangepast aan de doelgroep die je wilt bereiken. Jongeren kun je het best via social media benaderen, echter bedenk ook dat er nog digitale armoede is. Wees zo inclusief mogelijk. De dorps- en wijkraden hebben aangegeven dat zij kunnen fungeren als een doorgeefluik om meer inwoners te betrekken.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Communiceer met je inwoners niet tijdens schoolvakanties.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Dezelfde taal spreken over participatie richting inwoners (door raad, college en ambtelijke organisatie) is noodzakelijk. Al moet je hiervoor als raadslid boven je eigen partij uitstijgen.	Is verwerkt in het beleidskader.

Inwoners en maatschappelijke organisaties informeren en betrekken (vervolg)	
• Maak gebruik van het lokale netwerk. Bijvoorbeeld door jongeren via de scholen betrekken. Maar ook de maatschappelijke organisaties geven aan dat ze een vindplek zijn om inwoners te betrekken, benaderen, te informeren. Hierbij werd aangegeven dat hun locaties, midden in de wijk veel laagdrempeliger zijn om inwoners te benaderen.	Is verwerkt in het beleidskader.
• Gebruik maatschappelijke organisaties voor het bereiken en betrekken van (kwetsbare) inwoners. Ook kunnen de organisaties een rol spelen als het om inclusie gaat.	Is verwerkt in het beleidskader.
• Betrek aan de voorkant van een participatietraject de maatschappelijke organisaties. Maatschappelijke organisaties zijn bereid om in de 'nul' fase te fungeren als voorbereidingsgroep, maak gebruik van hun kennis en kunde.	Mooi aanbod; vergt nadere uitwerking met de organisaties. Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Gebruik het netwerk en de samenwerkingsverbanden van de maatschappelijke organisaties, zoals Doen Westervoort.	Goed advies; aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• De raad controleert of een participatieplan juist is uitgevoerd. Daarnaast ondersteunt de raad participatietrajecten door in gesprek te gaan met bewoners.	Is verwerkt in het beleidskader
• Zorg dat er eigenaarschap is door een betrokken ambtenaar vanuit 1Stroom. Historisch besef is van belang binnen een traject, daarom is een één aanspreekpunt of warme overdracht binnen 1Stroom belangrijk.	Is verwerkt in het beleidskader.
• Ga de dialoog aan met de samenleving, zodat het vertrouwen kan groeien.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen en is het uitgangspunt bij elk participatietraject.
• Denk in mogelijkheden en niet in beperkingen.	Aandachtspunt bij de uitvoering van de cultuuromslag.

Inwoners en maatschappelijke organisaties informeren en betrekken (vervolg)	
• Zorg voor een realistische samenwerking; overvraag vrijwilligers niet.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Zorg dat vragen bij de juiste/relevante maatschappelijke organisaties terechtkomen waardoor zij de relevante achterban en netwerken kunnen mobiliseren. De maatschappelijke organisaties kunnen een rol spelen als het gaat om voorwerk als onderzoek/peilingen et cetera.	Is benoemd en is aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.

Verwachtingsmanagement	
• Geef in het begin van het traject aan op welke trede je wilt samenwerken, en waarom.	Is verwerkt in het beleidskader.
• Informeer de inwoners over de belangen die er spelen, welke financiële en juridische kaders er zijn.	Is verwerkt in het beleidskader.
• Geef aandacht in deze fase waar de gemeente al zit in het traject, en ben je bewust waar de inwoners nog staan in het traject.	Aandachtspunt bij de uitwerking van elk participatietraject; wordt meengenomen bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen
• Het opstellen van een plan is noodzakelijk bij elk participatieproject. Met kaders stellen heb je grip op het verwachtingsmanagement.	Is verwerkt in het beleidskader.
• Inwoners verwachten feedback van wat er is gebeurd met de opgehaalde input. Leg uit waarom iets al dan niet is meegenomen.	Is verwerkt in het beleidskader en terugkoppeling wordt verplicht via het participatieverslag.
• Betrek maatschappelijke organisaties meer aan de voorkant en geef aan welke kaders er zijn en waarom.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.

Eind van elk traject	
• Evalueer elk participatietraject: er zijn vaak leermomenten. • Maak zichtbaar wat er allemaal gebeurt qua participatietrajecten; goed voorbeeld doet volgen intern. Daarnaast ook door extern hierover te communiceren wordt het vertrouwen van inwoner in de lokale overheid hersteld.	Is verwerkt in het beleidskader. Wordt meegenomen als uitgangspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.

Inwoners zijn waardevolle vrijwilligers van je gemeente	
• De gemeente heeft te maken met vrijwilligers, ben je hiervan bewust. Soms is er deskundige ondersteuning nodig voor inwoners.	Dit is een vraag aan de gemeente om een werkbudget voor deskundigheids- en procesondersteuning, die kan worden ingezet bij de uitwerking van burgerinitiatieven. Maakt onderdeel uit van elke beslissing van de gemeentelijke ondersteuning bij het ingediende initiatief, maar vergt een groot budget aan proceskosten om dit goed in te kunnen vullen, dus aan deze vraag kan maar beperkt worden voldaan. Om budgettaire redenen worden hier beperkt extra middelen voor gereserveerd.
• Zorg dat je servicegericht werkt; bijvoorbeeld bijeenkomsten buiten de kantooruren om.	Aandachtpunt bij de uitwerking, maar is ook nu standaard al praktijk.

Participatietrap	
• Is een goed houvast om het gesprek aan te gaan met elkaar. Een middel, maar geen doel op zichzelf.	De gepresenteerde participatietrappen worden opgenomen in het beleidskader.
• Veel thema's en nieuwe beleidstukken komen in aanmerking om een participatietraject voor op te zetten. Het verschil zit hem in de trede van de participatietrap die je toepast. De eerste trede, informeren, zou het minimale moeten zijn wat je als gemeente bij nieuwe plannen en beleid doet.	Wordt meegenomen als uitgangspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.

Overheidsparticipatie

Cultuuromslag bij de organisatie 1Stroom	
• Open en begripvolle houding, waar er echt wordt geluisterd naar de initiatiefnemer. • Voer het gesprek met inwoners niet enkel digitaal of online, maar spreek af met de initiatiefnemer. • Vraag wat de inwoner nodig heeft. • Zorg voor een open dialoog; geef duidelijkheid over de kaders, beslissingen die worden gemaakt. • Probeer drempels weg te nemen. • Reageer snel op vragen/geef een stand van zaken en zorg voor een transparante communicatie: uitleg + argumenten geven op inhoudelijke vragen (geen radiostilte). • Maatwerk, flexibiliteit en creativiteit is soms nodig; denk buiten de hokjes. • Meedenkkracht/ faciliteren vanuit de gemeente, niet overnemen. • Zorg voor continuïteit binnen 1 Stroom: (politieke) ruimte, budget en capaciteit in de organisatie is nodig om dit vorm te geven. • Wees bereikbaar, en ga naar buiten, naar de initiatiefnemer toe. • Open houding: denk mee en neem een coachende rol aan. • Zorg dat er mee integraal vanuit de gemeente wordt gewerkt, en dat dit dicht bij de leefwereld van de inwoners en organisaties aansluit. Maatschappelijke organisaties kunnen hierin de tussenschakel zijn tussen inwoner en gemeente.	Al deze punten zijn aandachtspunt bij de uitwerking van de voorgestelde cultuuromslag als onderdeel van de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie. Ook zal er expliciet aandacht voor zijn in de uitwerking van het initiatievenloket.

Initiatievenloket en initiatievenmakelaars	
• Initiatiefnemers hebben een ingang/aanspreekpunt nodig. Zet een initiatievenloket op met initiatievenmakelaars die aanwezig zijn in de wijk.	Is verwerkt in het beleidskader; elk initiatief krijgt een vast contactpersoon.
• Zorg dat inwoners weten dat dit loket bestaat, of welke initiatieven er worden gedaan, communiceer duidelijk. Bijvoorbeeld ook via een artikel in HAH blad.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Geef tips en kennis over hoe initiatiefnemers draagvlak kunnen creëren, vrijwilligers en financiën kunnen organiseren.	Is verwerkt in het beleidskader; maakt onderdeel uit van het besluit over de ondersteuning bij het uitwerken van de participatieaanpak door de initiatiefnemer.
• Overheidsparticipatie is nog vrij nieuw en er wordt nog weinig gebruik van gemaakt. Investeer in bewustwording via het delen van goede voorbeelden. Betrek en benut verenigingen, wijk- en dorpsraden door ze een aanjagende rol te geven bij het stimuleren van burgerkracht en –initiatief. Of stimuleer initiatieven bijvoorbeeld via een prijsvraag en zet ze daarna om in aantal experiment-projecten.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Maak een soort adviesgroep/hulpgroep van maatschappelijke organisaties rondom de initiatievenmakelaar zodat er samen een ondersteuning en uitwerking van het initiatief plaatsvindt.	Aandachtspunt bij de uitwerking van het initiatievenloket.

Toegankelijke en inclusieve communicatie	
• Begrijpelijke (meertalige) en inclusief taalgebruik binnen verschillen kanalen.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Inclusiviteit meenemen in het afwegingskader bij de initiatieven.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Deel good practices, maak een overzicht waar inwoners geïnspireerd kunnen worden door andere participatietrajecten.	Is verwerkt in het beleidskader; meer aandacht voor communicatie over (ondersteunde) initiatieven.
• Licht een afwijzing toe in een gesprek met de initiatiefnemer.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Wees eenduidig in de communicatie; liefst één boodschap één ambtenaar; spreek met één mond.	Dit is standaard beleid, maar blijft standaard een aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.

Afwegingskader	
• Maak een format/afwegingskader voor 1Stroom om te kunnen bepalen of een initiatief wel of niet ondersteund moet worden en in welke mate. • Geef in dit format ruimte voor: kaders voor draagvlak, welke trede wordt gebruikt, houd rekening met maatschappelijke impact en duurzaamheid. Stel financiën niet centraal. En zet soms deskundigheid in om de initiatiefnemers (vrijwilligers) te ondersteunen.	Verwerkt als uitgangspunt in het beleidskader. Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Blijf doorheen het traject checken wie welke rol heeft, deze kunnen veranderen doorheen een traject.	Belangrijk aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen en goed inzicht voor de uitvoering van elk participatieproces.
• Wijk een keer af van het beleid; maak goede ideeën mogelijk ook al moet je hiervoor de wetgeving aanpassen.	Dit punt is verwerkt via het instrument van het burgerinitiatief bij de raad waarbij de raad kan worden gevraagd af te wijken van eerder vastgesteld beleid (zie bijlage 3 bij het beleidskader participatie)
• Deel kennis over financiën, vergunningen, beleidsregels, wetgeving in behapbare taal.	Dit is onderdeel van het uitwerken van de inclusieopdracht.

Uitdaagrecht	
• Draai pilots, neem hier leermomenten uit en ga dan pas beleid vormen.	Dit is verwerkt in het beleidskader.
• Het is enkel uitvoerbaar als er hele duidelijke kaders zijn, afspraken worden nagekomen.	Aandachtspunt bij de uitwerking van de uitvoeringsrichtlijnen.
• Begin met superkleine (haalbare) initiatieven, zodat inwoners weten waarop ze de gemeente kunnen uitdagen.	Aandachtspunt: dit hebben we zelf natuurlijk niet in de hand, dus daarover kunnen we niets opnemen in het beleid.

Welke genoemde punten worden niet of maar ten dele overgenomen?	
• De oproep tot het aanstellen van initiatievenmakelaars.	Dit wordt slechts beperkt verwerkt. Het aanstellen van initiatievenmakelaars betekent een forse investering in extra personeel. In het raadsvoorstel worden extra middelen gevraagd voor het aanstellen van een medewerker voor het initiatievenloket. Dat is wellicht voldoende om voor elk initiatief een contactpersoon aan te stellen maar niet voldoende om duidelijk vooruitschoven medewerkers als initiatievenmakelaars te kunnen inzetten.
• De oproep tot proces- en deskundigheidsondersteuning aan initiatiefnemers.	Dit wordt slechts beperkt verwerkt. Vanuit de organisaties kwam de vraag aan de gemeente om (onafhankelijke) procesondersteuning bij de uitwerking van initiatieven. Om deze wens volledig te honoreren is een groot budget aan proceskosten nodig. In het raadsvoorstel wordt hiervoor een beperkt werkbudget in het leven geroepen. Er wordt dus wel tegemoetgekomen aan deze wens maar de vraag is of de gevoteerde budgetten voldoende zullen blijken te zijn. We gaan daar ervaring mee opdoen.
• Inzet voor een burgerberaad.	Dit wordt niet verwerkt. Vanuit meerdere organisaties kwam het verzoek om werk te maken van een experiment met een burgerberaad. Deze wens wordt niet overgenomen, niet alleen omdat het buiten de scope van dit beleidskader valt, maar ook omdat het hierbij gaat om een zeer arbeidsintensief en kostbaar proces (> 50.000 euro).

5. Slotwoord

Zo verloopt het besluitvormingsproces rondom dit beleidskader participatie verder
De voorlopige planning is dat half juni 2023 de colleges van burgemeesters en wethouders van Duiven en Westervoort het beleidskader bespreken. Bij dat beleidskader zit ook dit participatieverslag, zodat de colleges weten wat er door de samenleving is 'meegegeven' via de bijeenkomsten. Als de colleges het goedkeuren zal het beleidskader eind september 2023 aan de beide gemeenteraden worden voorgelegd. Ook zij ontvangen het beleidskader inclusief dit participatieverslag. Als de gemeenteraden het beleidskader goedkeuren, inclusief het budget dat is aangevraagd om dit beleidskader te kúnnen uitvoeren, dan beginnen we in oktober 2023 met de uitvoering.

Zo ziet de planning van de uitvoering eruit als het beleidskader en het benodigde budget worden goedgekeurd
Dit beleidskader vertalen we vanaf oktober eerst naar een concrete handreiking voor inwoners/initiatiefnemers en uitvoeringsrichtlijnen voor de ambtelijke organisatie. Ook gaan we ambtenaren die regelmatig bij participatieprocessen betrokken zijn trainen om volgens dit beleidskader te kunnen werken. Vanaf begin 2024 gaan we 'oefenen' met dit kader in de praktijk brengen. Ook richten we dan (met de hopelijk verkregen budgetten) een Initiatievenloket op, zodat inwoners een centrale plek krijgen waar ze met hun initiatieven kunnen aankloppen. Op die manier zullen we halverwege 2024 'op volle sterkte' zijn om volgens de uitgangspunten van dit kader participatieprocessen te kunnen uitvoeren en borgen.

6. Bijlagen

Bijlage 1 Slides presentatie van Spectrum bij de bijeenkomsten

SPECTRUM
partner met elan.

Programma

1. Aftrap
2. Welkom door wethouder van Dam
3. De Participatietrappen
4. In subgroepen door de participatie carrousel
   - Burgerparticipatie
   - Overheidsparticipatie
   - samenwerking samenleving en gemeente
5. Vervolg
6. Afronding

SPECTRUM
partner met elan.

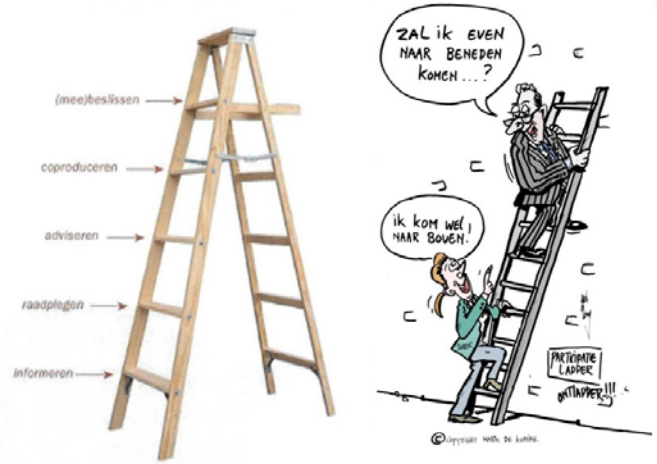

SPECTRUM
partner met elan.

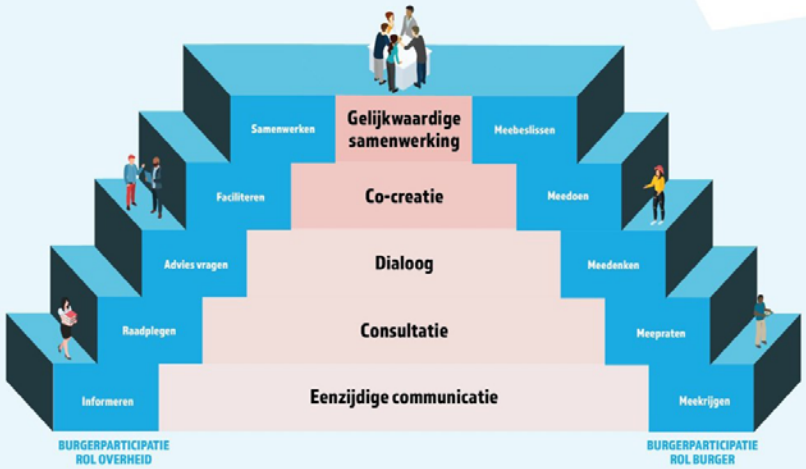

SPECTRUM
partner met elan.

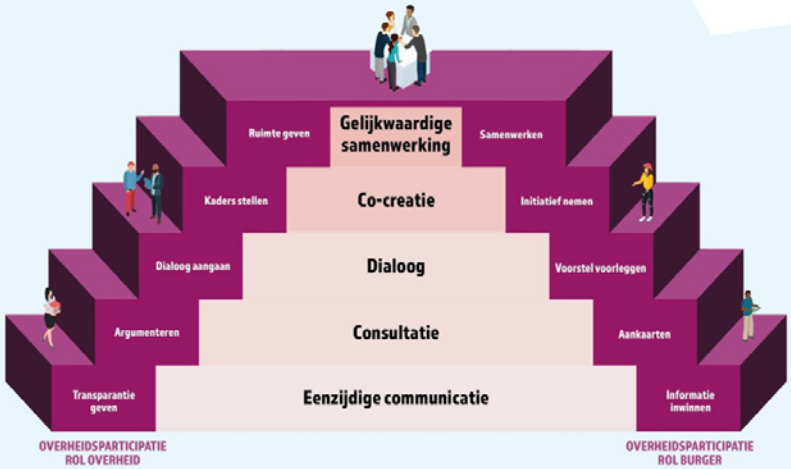

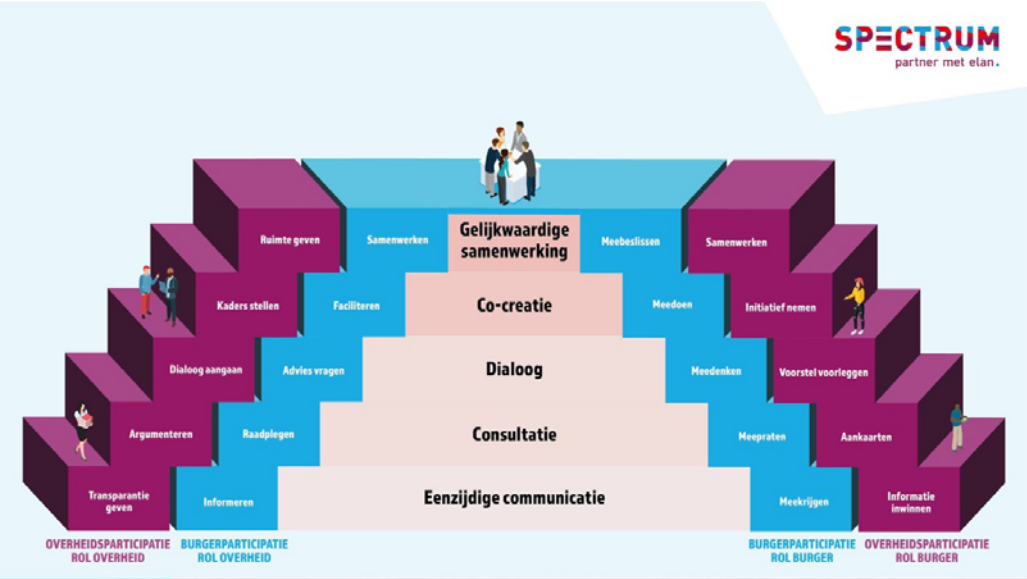
SPECTRUM
partner met elan.
Ruimte geven
Samenwerken
Gelijkwaardige samenwerking
Meebeslissen
Samenwerken
Kaders stellen
Faciliteren
Co-creatie
Meedoen
Initiatief nemen
Dialoog aangaan
Advies vragen
Dialoog
Meedenken
Voorstel voorleggen
Argumenteren
Raadplegen
Consultatie
Meepraten
Aankaarten
Transparantie geven
Informeren
Eenzijdige communicatie
Meekrijgen
Informatie inwinnen
OVERHEIDSPARTICIPATIE ROL OVERHEID
BURGERPARTICIPATIE ROL OVERHEID
BURGERPARTICIPATIE ROL BURGER
OVERHEIDSPARTICIPATIE ROL BURGER

SPECTRUM
partner met elan.
De participatie carrousel
Drie thema's:
1. Burgerparticipatie
2. Overheidsparticipatie
3. Samenwerking tussen samenleving en gemeente

Bijlage 2 Lijst van aanwezige maatschappelijke organisaties en inwonersgroepen

Westervoort	Duiven
• Kunstwerk! • Start2Stayfit • PCI St Willibrordus • Gehandicaptenraad Westervoort • SWOA • De Herberg • Uniek Sporten • Vivare • Mikado onderdeel Sante Partners • Met elkaar maken we Westervoort	• Mikado (onderdeel Sante Partners) • Liemerse Uitdaging • KBO afdeling Duiven • Wijkkern Eilandplein • Vivare • Buurtvereniging de Woerd • Loopgroep Fros • Werkgroep voor inclusie Sociaal Domein • Historische Kring Duiven-Groessen-Loo • Lindus • Gehandicaptenraad Duiven • Samen Impact • Raad voor sociaal domein Duiven • Look Who' s Singing • Kunstkring Duiven • Elektroclub • MKB-bestuur • CV De Deurdreiers • Dorpshuis Groessen • Handbal Combinatie de Liemers, HCL

Bijlage 3 Lijst van uitgenodigde maatschappelijke organisaties en inwonersgroepen

Onderstaande maatschappelijke organisaties en inwonersgroepen zijn per e-mail uitgenodigd voor de bijeenkomsten. Voor de inwonersavonden zijn uitnodigingen en oproepen verspreid in de lokale kranten, via gemeentewebsites en sociale media. Zodoende zijn hier geen lijsten van.

Duiven

Lokale organisaties

- Liemerse Ambassade
- Milieuvrienden
- Mikado
- Vivare
- Bibliotheek
- OG tent
- Dorpshuis Groessen
- Wijkkern Eilandplein
- Kring de Liemers
- Historische Kring Duiven-Groessen-Loo
- Kunst Kring Duiven
- Schutterij EMM Groessen
- Schutterij Onderling Genoegen
- Schuttersvereniging Willem Tell
- ZoZijn
- scouting
- Stichting gehandicaptenraad Duiven
- KBO afdeling Duiven
- PCOB afdeling Duiven/ Westervoort
- Senioren Sociëteit Groessen
- kerk voor nu
- Vluchtelingenwerk
- Stichting Hulpdienst Graag Gedaan
- Vrouwennetwerk Zij Actief Groessen
- Zonnebloem Duiven-Loo
- Jongerenparlement
- Zo!Diva
- Go Clean Duiven
- Liemerse Uitdaging
- Jongerenraad Duiven (is Liemerse uitdaging)
- Hope XXL
- Candea
- Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg
- Biodanza met Hellen
- Swabaa Movements
- Gilde St. Remigius
- Musicalvereniging Pit!
- Kunstwerk! Muziekschool
- Drumfanfare Gilde St. Remigius
- Liemers Harmonie Duiven
- Muziekvereniging Excelsior Loo
- Muziekvereniging St. Andries
- Showband KDO
- Herenkoor Groessen
- Koor In Between
- Liemers Mannenkoor
- Opera Gelderland-Oost
- Popkoor Repeat
- Smartlappenkoor Duiven
- Zang- en muziekgroep Look Who's Singing
- Zangvereniging Vita Nova
- Toneelvereniging Vol Animo
- Carnavalsvereniging De Deurdreiers
- Carnavalsvereniging De Nathalzen
- Kindercomité Groessen
- Elektroclub
- Jongerensoos Rinoceros
- Scouting Groessen
- Stichting Spel-sportinstuif Gehandicapten de Liemers
- Huis van Loo

Inwonersgroepen

- Inwonersplatform en ondernemersvereniging VCD
- Huub Hooijmans
- Gerard Siemes
- Jan Visser
- Arthur Mathijsen
- Henk van de Berk
- Helhoekfonds
- Uitwerkingsgroep Helhoek
- Henk Nijland
- Huurdersvereniging HVTS

Plakse Weide

- Inwonersgroep Lommerweide
- Inwonersgroep Vergert Oost
- Inwonersgroep Plaksestraat
- Niko Gerrits
- Erik Sanders
- Jacques Hofs
- Dick van 't Land

Ploen Noord

- Inwonersoverleg Hogeweg
- Inwonersgroep Ploen Zuid
- Inwonersplatform Ploenstraat
- Theo Worm
- Jasper Steens
- Ronald Hengeveld
- Dennis Schouten

Biezenkampen

- Inwonersgroep Zuidrand

Eltensestraat

- Koos Seijsener

Wijk-dorpsraden	Adviesorgaan sociaal domein	Ondernemingsverenigingen	Sportverenigingen
• Dorpsraads Loo • Dorpsraad Groessen • Commissie dorpshart Groessen • Wijkraad Duiven-West • Buurtvereniging de Oosthoek • Buurtvereniging de Bosch Om • Buurtvereniging BeLaDaNo • Buurtvereniging de Diesakker • Buurtvereniging de Helhoek • Buurtvereniging de Lijkweg • Buurtvereniging de Terp • Buurtvereniging de Woerd • Buurtvereniging Diesfelt	• Raad voor Sociaal Domein Duiven • Werkgroep voor inclusie	• Bestuur Lindus • Bestuur OCD • Bestuur MKB Duiven	• HCL Handbal Groessen en Loo • Handbalvereniging Duiven • Basketbalvereniging Pigeons • Turnvereniging SV Thuve • Zaalvoetbalvereniging Olympic • Durevo Volleyball • Livo Volleybal • Judo vereniging Yusei Gachi • Judo Groessen • Duivense koersbalclub • Schietvereniging Irene • Jeux de boules CéstDubo • Loopgroep Fros • Voetbalvereniging DVV • Hengelsportvereniging de Graskarper • Sportclub Groessen • Sportclub Loo • Tennisvereniging Columbae • De Dijkruiters Groessen • MHC Westerduiven • Hockeyvereniging Duko • Badminton vereniging Duiven

Westervoort

Lokale organisaties	Inwonersgroepen	Wijk- en dorpsraden	Adviesorgaan sociaal domein
• Liemerse Ambassade • Mikado • Creon • Vivare • De Herberg • Vluchtelingenwerk • Inwonersacademie • Ahmadyyia moslim gemeenschap • Kulturhus • KBO Westervoort • Gehandicaptenraad Westervoort • SWOA • Protestantse gemeente • PCI St Willibrordus • PCOB Duiven Westervoort • Ouderenadviseurs • Paalmanhuis • Parochiële Caritas Instelling • Kunstwerk! • Katholieke Bond voor Ouderen • Kerken voor nu • Hope XXL / MDT	• Fort Geldersoordinwoners • De Pals omwonenden • Adviesteam verkeer De Pals	• Stichting Wijkraad Lange maat • Stichting Wijkraad Steenderens' • Stichting Wijkraad Leigraaf • Vereniging van de Wijk Mooi Mosterdhof • Buurtvereniging Vredenburgstraat e.o.	• Participatie Adviesraad Sociaal Domein

Ondernemersverenigingen	Sportverenigingen/-organisaties		Cultuur, kunst en recreatie
• Ondernemend Westervoort • Lindus • Winkeliersvereniging De Wijborgh • Stichting Bedrijventerreinen Westervoort	• Cardio Gym Westervoort • SportsPlanet • Hart For Her • Man-Up • Start2Stayfit • Sportcentre Westervoort • Sport & Heath Academy Westervoort • Marvin de la Croes Judo • Dansstudio Kerima • Balletschool Blanche • Bala • Yoga Yvonne Westervoort • Zwemvereniging Westervoort '74 • Tafeltennisvereniging 'Westa' • Volleybalvereniging Actief '81 • Volleybalvereniging Livo • Badmintonclub • Wsport	• Gymnastiekvereniging ALDO • Recreatie Balsport Westervoort • Meer Bewegen Voor Ouderen • Voetbalvereniging • Korfbalvereniging • Paardensportvereniging • Tennisvereniging • Wielrenvereniging • Hockeyvereniging • Uniek Sporten • Stichting duofietsmaatjes • Midzomerrun Westervoort • Hengelsportvereniging de alver • Hockey MHC de westerduiven • Schaatstrainingsgroep de liemers • Korfbalvereniging Wesstar • Paardrijden RV en PC de Nijgraaf	• CV de dolbotters • Internationale volksdansvereniging westervoort • Muziekvereniging Liberté • OBK- fanfare oefening baart kunst • SOL-senioren orkest van de liemers • DT orchestra/Blaasorkest de Dieseltrekkers • Toneelvereniging Vriendentrouw Westervoort • Algemene gemengde zangvereniging bel canto • Christelijk gemend koor con brio • Panta rhei vocaal • Seniorenkoor Vivace • Vrouwenkoor Colours